

LUPÉNKA (psoriáza)

Lupénka nebo-li psoriáza je **chronické kožní onemocnění**, které **postihuje** zhruba **2 % populace**. **V Česku jí trpí přes 300 000 lidí**.

Lupénka razantně zasahuje do všech oblastí života: od prosté fyzické bolesti přes psychickou újmu až po ovlivnění pracovních i partnerských vztahů.

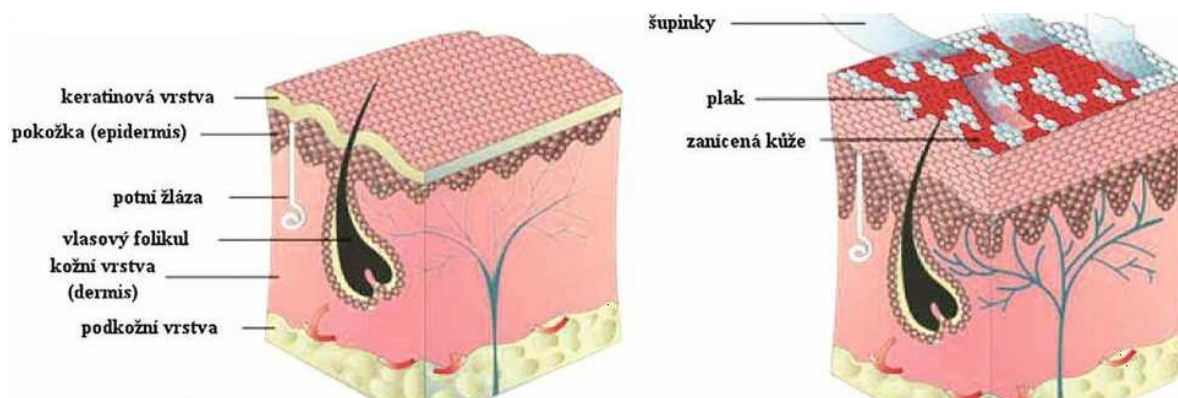
Je to další z řady autoimunitních onemocnění, které neumíme vyléčit úplně, ale včasnou a vhodnou léčbou ho lze dostat pod kontrolu.

Latinský název **psoriáza** se odvozuje od slova „psora“, **neboli odlupování, škrábání**. Částečně se dědí, určitě se dá u některých jedinců vystopovat **rodinná dispozice k chorobě**.

CO JE TO LUPÉNKA?

Je to **viditelná porucha kůže, která se projevuje odlupováním pokožky a to 7 krát rychleji než u zdravé pokožky**. Lupénka se objevuje většinou mezi desátým až třicátým rokem života, ale může v podstatě začít kdykoli.

JAKÁ JE PŘÍČINA LUPÉNKY?

Příčina lupénky dosud není úplně známa, nicméně je považována za **autoimunitní onemocnění**, při němž se velmi **rychle množí kožní buňky**. Vlastní bílé krvinky, tzv. T lymfocyty, se z důvodů dědičnosti a působením faktorů zevního a vnitřního prostředí aktivují. Vytvoří se kožní zánět, kožní buňky se **zmnoží, rychleji rostou a nedokonale rohovějí**.

Normální kožní buňka totiž vyraje a na povrch kůže se dostane za cca 28 dnů, zatímco u psoriázy je to již za 4 dny! Mezi další vyvolávající faktory lupénky patří **infekce dýchacích cest, poranění, hormonální vlivy** a různé **vnitřní choroby**. Silným provokačním faktorem bývají i některé zevní podněty jako např. **stres, alkohol, spálení sluncem, nízké teploty, suchý vzduch, poranění kůže**.

PŘÍZNAKY A FORMY LUPÉNKY

1) **Forma ložisková:** jsou to **červená, ohraničená, šupící se ložiska**, která nejčastěji napadají část **hlavy s vlasy, lokty, kolena, bederní a hýždřovou krajinu**.

Jde obvykle o místa, která jsou na kůži nejvíce mechanicky zatěžována, což je pro vznik lupénky typické. **Nehty na rukou** i nohou mohou být **žluté** nebo **důlkovité**. Rozsev čerstvé psoriázy většinou nesvědí, ani příliš nebolí.

2) **Forma kapkovitá:** vzniká hlavně **u dětí a mladistvých** a má malé projevy, přirovnávané k **dešťovým kapkám či slzám**.

3) **Forma inverzní:** vzniká **v podpaží, na krku, pod prsy, v pupíku, tříselech, v oblasti přirození a konečníku**. Jsou to **silně červená suchá či mokvavá ložiska v kožních záhybech**.

4) **Forma pustulózní:** je zcela odlišná od předchozích. Jedná se **o puchýřky na dlaních** či **ploskách**. Bývá obvykle **provázena horečkou a zimnicí**. Jedná se o **těžký stav, vyžadující hospitalizaci**.

5) **Forma generalizovaná a erythrodermická:** je nejzávažnější formou lupénky, která **vyžaduje hospitalizaci**. Výskyt vyrážky je rozšířen **po celém těle, obvykle bolí a svědí**. Současně bývají **teploty, zimomřivost, dehydratace, ztráty bílkovin a otoky**.

6) **Forma kloubní:** postihuje **převážně malé klouby na nohou a rukou**. Prsty jsou oteklé, bolestivé a po ránu ztuhlé. Může však postihovat **i velké klouby**, jako je **rameno** nebo **koleno, páteř**, či **měkké tkáně (šlachy a vazy)**. Tuto léčbu řídí revmatolog.

DIAGNOSTIKA A LÉČBA LUPÉNKY

Diagnózu onemocnění určuje **kožní lékař**, nebo-li **dermatolog**. Pokud by nález nebyl jednoznačný, lze provést **mikroskopické vyšetření vzorku kůže**. Lékař léčbu stanoví individuálně, dle konkrétního stavu kůže. **Lupénka je v dnešní době celkem dobře léčitelná**, nikoliv však úplně. Vrozená dispozice i při úplném klinickém zhojení zůstává a **nelze proto zabránit recidivám**.

Léky zevní: krémy, masti, mléka, roztoky nebo gely. Většinou dermatolog nasadí k léčbě **kortikoidy**. Jsou to léky odvozené od **hormonu kůry nadledvin se silnými protizánětlivými účinky**. Proto jsou **vhodné zejména v akutních fázích**. Mají však i **nežádoucí účinky**. Kožní lékař také může doporučit ozařování, tzv. **světloléčbu**. Lze ji absolvovat buď ambulantně nebo při hospitalizaci v nemocnici či v lázních.

Léky vnitřní: podávané ústy (perorálně) či injekčně. Tyto léčiva mají spoustu **nežádoucích účinků**, proto jsou při jejich podávání **důležité pravidelné kontroly**. Před zahájením a v průběhu léčby pacient podstupuje laboratorní testy. Zcela novou skupinou léčiv u lupénky jsou tzv. **biologika**. Tyto léky cíleněji

zasahují do imunologických procesů u psoriázy a jsou lépe snášeny. Podávají se **pouze injekčně** - některé podkožně a některé nitrožilně formou infúze. Tato léčba se předepisuje u pacientů s těžkou ložiskovou psoriázou, kde jsou minimálně dva druhy stávajících léků bez efektu.

NOVÉ MOŽNOSTI V LÉČBĚ LUPÉNKY

Ambulantní léčba lupénky u specialisty je základem léčby tohoto onemocnění. Pacient si však může velice **úspěšně pomoci i sám v tzv. domácím ošetření**, které spočívá v použití jedné z metod léčby psoriázy – **světlo léčby (fototerapie)**. Pro domácí ošetření se **nejlépe hodí světlo polarizované**, a to zejména **pro své vysoké účinky a absenci nežádoucích vedlejších účinků**, které by mohly pacienta poškodit. Toto světlo je tak **naprosto bezpečné** i pro použití laikem doma a **nabízí další možnosti léčby lupénky**. Pro **intenzivní terapii** plně postačuje pouhých **10 min. fototerapie denně**, což nezabere téměř žádný čas. **Přístroje Bioptron**, vysílající polarizované světlo, jsou k dispozici ve 3 velikostech. Ta nejmenší varianta, **Bioptron Compact III**, je u pacientů s lupénkou oblíbená zejména i proto, že je **vhodná i k cestování**. **Můžete ji použít v klidu doma při každodenní léčbě, ale v případě potřeby si ji můžete vzít klidně i na dovolenou, na chatu či chalupu...Takže máte svého „lékaře“ neustále u sebe!**

